

Rijksuniversiteit Groningen  
Faculteit der Letteren  
t.a.v. Prof. dr. A. Visser  
Postbus 716  
9700 AS Groningen

Leeuwarden, 1 november 2022

Betref: toekomst universitaire frisistiek en ontwikkelingen leerstoel Fries in Groningen

Geachte heer De Vries, geachte mevrouw Visser,

Met deze brief vraagt het bestuur van DINGtiid uw aandacht voor de zorg en de onrust die in de Friese gemeenschap leven aangaande de toekomst van de universitaire frisistiek en in het bijzonder de ontwikkelingen betreffende de leerstoel Fries in Groningen.

DINGtiid, bij de Wet Gebruik Friese taal (2014) ingesteld als gemeenschappelijk adviesorgaan van Rijk en provincie, is al sinds 2019 bezig met het verbeteren van de structurele inbedding en feitelijke positie van de frisistiek. Vanuit de positie en verantwoordelijkheid als wettelijk adviesorgaan voor het Fries heeft DINGtiid meermaals zijn zorgen aan de RUG kenbaar gemaakt en geprobeerd om de dialoog aan te gaan. Wij betreuren het zeer dat de Faculteit der Letteren en het CvB van de RUG tot nu toe de dialoog uit de weg zijn gegaan.

Dat is des te meer spijtig, omdat de leerstoel Fries aan de universiteit een belangrijke input en kwaliteitsgarantie betekent voor het Friese taal- en cultuurbeleid, zowel provinciaal als landelijk en Europees. Wie het Friese veld kent, weet dat alumni al decennia werkzaam zijn in alle domeinen van de Friese taal- en cultuursector, en dat het veld niet zonder die specifieke expertise kan. Ook de overheden hebben het grote belang van de universitaire frisistiek steeds weer bevestigd, door het tekenen van het betreffende artikel in het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden, en door de betreffende maatregelen in de BFTK. DINGtiid ziet het dan ook als zijn taak om ertoe bij te dragen dat het bestaan van een volwaardige universitaire studie Fries in het Nederlandse bestel wordt geborgd.

Dr. Anne Merkuur, zo hebben RUG en Fryske Akademy aangekondigd, zal de komende jaren op basis van een inzet van 0,4 fte als UD aan de slag gaan bij de Friese track. Natuurlijk vinden wij het heel fijn voor Merkuur dat zij deze kans krijgt: zij heeft tot voorkort nog deel van het bestuur van DINGtiid uitgemaakt, waarin zij erg goed werk heeft geleverd en zich als een prettige collega heeft bewezen. Bovendien ziet DINGtiid in dat samenwerking tussen de Friese track van de RUG en de Fryske Akademy wenselijk is. Maar hier ontstaat nu een situatie, dat de universitaire frisistiek gemakkelijk nog verder kan afbrokkelen. Immers, de RUG spreekt wel het voornemen uit om de benoemde UD zover te begeleiden en te ondersteunen dat die

POSTADRES

/ Westersingel 4  
/ Keamer 0.11  
/ 8913 CK Ljouwert

/ ynfo@dingtiid.frl  
/ www.dingtiid.frl  
/ @dingtiid

te zijner tijd professorabel zal zijn, maar biedt niet de garantie dat op korte termijn weer een hoogleraar Fries zal worden benoemd; juist andersom, er wordt een “haalbaarheidsonderzoek” aangekondigd. De benoeming van een UD in deeltijd en voorlopig voor een paar jaar betekent in feite een flinke terugslag voor de positie van de universitaire frisistiek, zowel binnen de universiteit zelf als daarbuiten. Het is hiermee, nu meteen al, schadelijk voor de status van het Fries als tweede rijkstaal.

Verschillende maatschappelijke organisaties hebben dan ook hun zorgen over de ontwikkelingen betreffende de leerstoel aan DINGtiid kenbaar gemaakt. Hun ongerustheid over de toekomst van de frisistiek wordt versterkt door het sterke idee van een onzuivere gang van zaken met betrekking tot deze benoeming; de observaties en kwalificaties die wij van de maatschappelijke organisaties krijgen toegestuurd, gaan in de richting van een informeel “onderonsje” tussen de Faculteit der Letteren en de Fryske Akademy. Dat de procedure volgens die signalen niet voldoet aan de regels van de universiteit zelf, voor belanghebbenden niet transparant was en niet door de beugel kan van wat “good governance” inhoudt, is zeer zorgelijk en, ook weer, schadelijk voor het Fries. In het komende bestuurlijke overleg van DINGtiid met het provinciaal bestuur en de Rijksoverheid zullen deze signalen en observaties dan ook worden gedeeld.

Echter, wij moeten met elkaar vooruitkijken. De eerste formele en feitelijke stap zal moeten zijn, dat het geormerkte budget voor de studie Fries in Groningen in de komende jaren in zijn geheel en direct ten bate komt van de studie Fries zelf (en bv. niet voor een haalbaarheidsonderzoek). Immers, alleen met voldoende investering en continuïteit van de studie kan de eerstvolgende keer de evaluatie en accreditatie van de kant van de NVAO zijn doel bereiken.

Een tweede stap is het ontwikkelen van gemeenschappelijke uitgangspunten en zwaartepunten voor de onderzoeksagenda. In het GFTK-netwerk is hier wel al voorbereidend werk voor gedaan, maar de concretisering hiervan laat nog altijd op zich wachten. DINGtiid heeft actief meegewerkt aan de eerste fase van de GFTK – enkele analyses en aanbevelingen van ons advies over de kennisinfrastructuur van het Fries “*Op zoek naar nieuwe dynamiek*” (2020) zijn terug te zien in de opzet van dat overleg – en is uiteraard zeer bereid om verder mee te werken aan die concretisering.

Een derde stap zal moeten zijn: de borging van de universitaire frisistiek in Nederland. De Committee of Experts van de Raad van Europa heeft in 2022 van meerdere partijen zorgelijke signalen gekregen. Het gaat dan om hun zorg dat Nederland op termijn niet meer zal voldoen aan de ondertekende Europese verdragsverplichtingen als een volwaardige, volledige universitaire opleiding – met een reguliere hoogleraar – niet wordt gegarandeerd door de Rijksoverheid. In ons overleg met de Rijksoverheid en het provinciaal bestuur zullen wij aandringen op het bieden van die garantie.

De observaties en overwegingen in deze brief hadden wij graag eerder en liefst mondeling met u aan de orde gesteld. Helaas is dat tot op heden niet gelukt. Maar vanzelfsprekend: de uitnodiging om het gesprek over onze vragen en bezwaren aan te gaan, blijft uiteraard staan. Hier zouden we naar uitkijken.

Met vriendelijke groet,



Alex Riemersma  
bestuurslid DINGtiid